

KURJER WILEŃSKI

Co wniosło Wilno do gospodarki litewskiej (Rozmowa z p. Prezesem Kurkauskasem)

W ciągu ostatnich paru dni bawił w Wilnie Prezes Izby Przemysłowej, Handlu i Rzemiosła w Kownie p. Kurkauskas.

Korzystając z jego uprzejmości przedstawiciel redakcji naszego pisma miał możliwość odbycia z nim dłuższej rozmowy, która zeszła na tory zagadnień bardzo poważnych i niewątpliwie interesujących ogół naszych czytelników. W skrócie postaramy się przytoczyć fragmenty tej rozmowy.

Jak p. Prezes ocenia skutki gospodarskie wynikające z włączenia Wilna i kraju wileńskiego do Litwy?

Uważam — odpowiada p. Prezes — że wnosi ono zmiany do całokształtu stosunków gospodarczych Litwy. Polityka gospodarcza państwa będzie musiała uwzględnić odpowiednie korektywy (poprawki) w stosunku do tego nastawienia, tej tendencji, jakie miała dotychczas.

Byłoby przedwczesne już dziś określać w cyfrach, jak wielkie to miałyby być poprawki. Do tego nie posiadamy jeszcze dostatecznie pewnych danych. Można tylko określić kierunek zmian strukturalnych, które zaszły i kierunek przesunięć jakie będzie musiała stosować przyszła polityka gospodarcza.

Otóż istotą zaszytych zmian jest poważne zwiększenie odsetka ludności miejskiej w ogólnej liczbie mieszkańców Litwy.

Z 19% wzrósł on do 25%. O ile b. dziemy uważali za miasteczka osiedla powyżej 2 tys. ludności to się okaże, że w tej chwili mieszka w miastach 1/3 ludności Litwy, a nie jak dotychczas mniej niż 1/4 ludności.

Kierownicy życia gospodarczego silną faktą będą musieli w większym stopniu niż dotychczas uwzględnić udział w życiu gospodarczym Litwy mieszkańców miast.

Ciekawe, jak to zagadnienie wygląda od strony konsumpcji. Miasta są rynkiem zbytu na płody rolne, a Litwa jest krajem rolniczym. Jaki jest wpływ zwiększenia się w granicach Litwy tak poważnego rynku zbytu jak Wilno?

Trudno jest odpowiedzieć na to pytanie zamknąć w jednym zdaniu: jest dodatni, lub ujemny. Dla rolnika udostępnienie wielkiego pojemnego rynku zbytu daje niewątpliwie korzyści. Z punktu widzenia państwa i jego bilansu płatniczego chwilowo obserwuje się tutaj raczej skutki ujemne, wynikające ze zmniejszenia eksportu. Dostatecznie ścisłych cyfr pod tym względem jeszcze nie mamy. Dane ogłoszone niedawno przez „XX Anstus“ mogą być traktowane tylko, jako przybliżone i orientacyjne.

Jedno jest pewne, że w tej chwili w rolnictwie litewskim nie może być mowy o żadnej nadprodukcji z wyjątkiem nadprodukcji kartofli. Dlatego też zwiększenie konsumpcji krajowej silną rzeczą zmniejsza eksport i obciąża bilans handlowy państwa.

Byłoby bardzo interesujące dowiedzieć się czym Litwa zamierza sobie skompensować zmniejszenie eksportu rolniczego. Czy może być tu mowa o częściowej przywróceniu subsydiacji życia gospodarczego Litwy przez rozszerzenie przywilejów eksportu tyłko na wytworzone i zmniejszenie

szeregu pozycji importowanych? Jakie możliwości pod tym względem stwarza Wilno?

O całkowitej autarkizacji nie może być mowy ponieważ nie posiadamy bardzo wielu surowców. Zresztą byłoby to zbudne wobec istniejących i utartych już stosunków handlowych z szeregiem państw. Utrudnienia jakie w obecnej sytuacji istnieją w lokowaniu eksportu na odległym rynku angielskim nie zamkają go przecież całkowicie. Obroty towarowe z Niemcami mają tendencję zwyżkową, podobnie jest i w stosunkach handlowych z Z. S. S. R., Państwa Bałtyckie, Łotwa i Estonia dają też pewne możliwości wymienne. Wszystkie one jednak nie czynią nieukalną sprawę częściowego przemysłowienia Litwy.

Wilno pod tym względem nie stwarza żadnych większych ułatwień, ani możliwości, bo przecież ani w Wilnie ani w kraju wileńskim nie uzyskaliśmy żadnych nowych surowców.

Nawet w dziedzinie Inlarskiej mało się pod tym względem zmieniło, bo otrzymaliśmy fabryki ale nie otrzymaliśmy północnych okręgów Inlarskich z dawnego woj. wileńskiego.

Pod tym względem więc rola Wilna ogranicza się do roli bodźca. Wejście Wilna w skład Litwy powinno przyspieszyć decyzje industrializacji w pewnych dziedzinach, ale poza aportem pewnej ilości budynków, urządzeń i przedewszystkiem siły roboczej nie stwarza to ono żadnych innych ułatwień.

Jakie dziedziiny industrializacji mogłyby objąć oraz jak by były rozwiązywane zagadnienia energetyczne i kapitalowe z tym związane?

Celuloza, różnego gatunku przemysł przetwórczy, nie wykluczone wznowienie wytwórni radiowej w Wilnie — o to są istniejące możliwości. Co do kapitalu to w każdym razie nie miałbyśmy potrzeby wypompowywania go z kraju. Starczyłyby na ten cel sumy, wynikające z rozrachunku clearingowego z Niemcami. Inaczej przedstawia się sprawa na odcinku energetycznym.

Na paliwo importowane: ropę i węgiel nie zawsze można liczyć ze stuprocentową pewnością. Trzeba sobie tworzyć bazy zastępcze. Pod tym względem kraj wileński wnosi cenne zapasy torfu, które trzeba tylko umieć wykorzystać. W tym roku wiosną sejm litewski uchwalił ponadto ustawę o elektryfikacji, która jest planowo i konsekwentnie realizowana. Turniszki gdzie przed tym dokonano już 10% wkładów, powinny się znaleźć w jej ramach.

Tyle w ogólnym skrócie byłby nasz komentarz p. Prezesa. Przedstawiciel naszego pisma chciał jeszcze skierować rozmowę na temat nieuregulowanej sytuacji prawnej i majątkowej różnego rodzaju instytucji gospodarczych, które tu działały na zasadzie prawa polskiego i dziś szukają nowych podstaw prawnych dla swej działalności. Tych zagadnień jednak, jako wymagających przedewszystkiem oświecenia od strony prawniczej a dopiero później gospodarczej p. Prezes nie chciał poruszać.

Uważa bowiem, że nie wchodzi one w ścisły zakres działalności gospodarczej, która jest jego dziedziną.

Sowiety skreślone z Ligi

GENEWA, (Elta). Na jawnym posiedzeniu Ligi Narodów, które odbyło się po krótkim poufnym posiedzeniu, przewodniczący posiedzenia przedstawiciel Boliwii Costa du Rels ogłosił węczonej przez przewodniczącego projekt rezolucji. W projekcie tym między innymi powiedziano:

„Rada Ligi Narodów po zapoznaniu się z przyjętą przez plenum Ligi w dniu 14 grudnia rezolucją, dotyczącą skargi Finlandii do Ligi Narodów, zgadza się na potępienie akcji Sowieców przeciwko Finlandii i 2) na podstawie przyjętej przez plenum rezolucji, konstatuje, że Rosja Sowiecka przez ten fakt wykreśliła siebie z Ligi Narodów — według 16 paragrafu czwartej części paktu Ligi.

Na podstawie tego jasnym się staje, że obecnie Rosja Sowiecka nie należy do Ligi Narodów“.

GENEWA, (Elta). Rada Ligi Narodów przyjęła rezolucję w sprawie Finlandii przy wstrzymaniu się od głosowania przedstawicieli Finlandii, Chin, Jugosławii i Grecji.

Przedstawiciel rządu polskiego w państwach bałtyckich

„Deszint Centu“ donosi: Prasa zagraniczna podaje, że wkrótce do wszystkich krajów bałtyckich ma przybyć przedstawiciel utworzonego w Paryżu rządu polskiego celem zapoznania się z sytuacją uchodźców polskich. (N)

Kontratak fiński przy Tolvajaervi

HELSINKI, (Elta). Komunikat naczelnego sztabu fińskiego z dnia 14 grudnia podaje.

„Podczas walk w Karelii o charakterze lokalnym zniszczono 11 czołgów sowieckich. Na froncie wschodnim armia sowiecka atakuje nadal dworzec Koeranoya znajdujący się między Titkarenta i Kitalea. Ataki piechoty sowieckiej wiperane są przez czołgi. Przy Suomusalmi wojsko sowieckie użyło gazów.

Kontratak fiński przy Tolvajaervi był pomysły. Po trzydniowej walce zniszczono dwa pułki sowieckie. Flota sowiecka bom-

bardowała Koivisto. Fińskie baterie nadbrzeżne wsparły działania piechoty. Statki sowieckie cofnęły się. Z powodu niepomyślnej pogody lotnictwo udziało w walkach nie brało. Jeden z samolotów sowieckich został stracony w północnej Finlandii“.

LONDYN, (Elta). W rozważaniach o wojnie fińsko-sowieckiej „Times“ stwierdza, że Finlandia okazuje większy opór niż ogółem spodziewano się. Wobec zbliżania się zimy, która w tych obszarach przybiera ostry charakter i może utrudnić posuwa-

Niemiecki krążownik zablokowany

LONDYN, (Elta). Brytyjska admiralicja ogłasza następujący komunikat o bitwie morskiej przy brzegach Urugwaju: „Według dotychczas otrzymanych wiadomości, część floty brytyjskiej, w której znajdował się krążownik „Exeter“, uzbrojony w sześć i ośmioro calowe armaty, mniejsze krążowniki „Ajax“ i „Achilles“, pod dowództwem Commodore Horwoda napotkał niemiecki krążownik „Admiral Scheer“, który jest uzbrojony w armaty 11 calowe. Spotkanie nastąpiło o godz. 6 rano w dniu 13-go grudnia. Zacięta walka odbyła się w godzinach 6-10 rano. Został uszkodzony okręt „Essex“, który został zmuszony do wycofania się z walki.

„Ajax“ i „Achilles“ ścigały „Admiral Scheer“, który został kilka razy trafiony i chciał schronić się w „La Plata“.

MONTEVIDEO, (Elta). Urugwajskie koła rządowe donoszą, iż został zmuszony do schronienia się w cieśninę przy Montevideo mocno uszkodzony przez trzy okręty brytyjskie krążownik niemiecki „Admiral Graf von Spee“, a nie „Admiral Scheer“. Według sprawdzonych wiadomości na okręcie niemieckim było 36

marynarzy zabitych i 60 rannych. Wierzyszki okrętu zostały całkowicie zniszczone.

NOWY YORK, (Elta). Według doniesień Havasa „Radio National Broadcasting“ ogłosiło wiadomość z Urugwaju, iż krążownik „Graf Spee“ przygotowywał się do natychmiastowego wypłynięcia z portu Montevideo. Jakoby okręt niemiecki przygotowuje się do walki ze wzmacnioną eskadrami okrętów brytyjskich stojących u ujścia La Platy.

LONDYN, (Elta). Według wiadomości Reutera do brytyjskich okrętów „Ajax“ i „Achilles“ dołączyły się jeszcze inne okręty brytyjskie. Wzmocniona eskadra brytyjska nie pozwoliłaby wypłynąć z portu Montevideo krążownikowi „Admiral Graf von Spee“.

W londyńskich kołach oficjalnych oświadcza się, że próba krążownika niemieckiego wypłynięcia z portu Montevideo byłaby równoznaczną z samobójstwem. Liczba okrętów brytyjskich, które pilnują ujścia La Platy nie została podana do wiadomości. Według wiadomości Reutera rząd Urugwaju zezwolił okrętowi nie-

Rewizyta w Łotwie litewskiego szefa sztabu gen.

(Elta). Szef Sztabu Litewskiego gen. dywizji Pundzewiczus udał się w dniu dzisiejszym do Rygi celem rewizyty szefa sztabu armii lotewskiej gen. Rozensztalna, który w ubiegłym miesiącu złożył wizytę w Kownie. Szefowi sztabu towarzyszy nacelnik II wydziału sztabu generaln. pułkownik Duksyns i lotewski attaché wojskowy w Litwie pułkownik sztabu generalnego Dalgals.

Nieznany los Polaków z „Estonii“

Donoszą iż zatrzymane przez Niemców w Swinemünde statek estoński „Estonia“ miał na pokładzie około 300 pasażerów, wśród których znajdowało się kilku obywateli litewskich.

Urzędy niemieckie udzieliły zezwolenia obywatelom państw neutralnych, jak Litwy, Łotwy i innych opuścić statek i udać się w dalszą podróż. O losie pasażerów Polaków brak jest wiadomości. Prawdopodobnie tym Polakom, którzy nie są podejrzewani jako praebrahni wojskowi, również władze niemieckie udzieliły zezwolenia na dalszą podróż. (Elta).

nie wojsk Sowiety gromadzą na granicy Finlandii olbrzymie wojska, celem przyspieszenia działań wojennych. Akcja wojenna ma przybrać wielki rozmach ze strony Sowietów.

„Times“ omawia również okazywaną przez Europę Południową i południowo-wschodnią pomoc dla Finlandii. Przesyłane z tych obszarów transporty materiałów wojennych, były przez pewien czas zatrzymane w Niemczech. Według pisma, nadsyłane materiały wojenne, zakupiła Finlandia w państwach neutralnych jeszcze przed rozpoczęciem wojny.

miekiemu pozostać w porcie Montewideo do niedzieli a najpóźniej do poniedziałku.

Straty w bitwie powietrznej nad Helgolandem

LONDYN, (Elta). Komunikat ministerstwa lotnictwa podaje: „Podczas ostatniej doby w bitwie powietrznej nad zatoką Helgolandu zostały trafione cztery niemieckie samoloty niszczycielskie i trzy samoloty angielskie.“

P. Donas konsulem lotewskim w Wilnie

Prezydent Republiki w dniu 14 grudnia udzielił egzokatatur konsulowi lotewskiemu w Wilnie Feliksowi Donas. Konsulat lotewski w Wilnie będzie obejmował powiaty Wileński, Święciański i Olikienicki. Jest to pierwszy konsulat zagraniczny, utworzony w Wilnie po powrocie do Litwy (Elta).

